

Gemeente Westerkwartier **Rekenkamer**

Inkomensbeleid Westerkwartier

- Verzoek uit de raad: na de herindeling is gekozen voor een andere aanpak bij de inkomensregelingen. Hoe heeft dat uitgepakt?
- Eerste effect onderzoek voor de rekenkamer
- Gekozen voor Domenie Doelgericht Onderzoek – een bureau met veel ervaring op dit onderwerp en passie voor de doelgroep van het inkomensbeleid

Armoedeproblematiek in Westerkwartier

- ⊕ 9,3% van de huishoudens tot 120% (NL 12,2%)
 - 2.500 huishoudens
- ⊕ 2,8% van de huishoudens met bijstand (NL 4,7%)
 - 800 huishoudens
- ⊕ 6,9% van de kinderen tot 130%
 - 900 kinderen, waarvan 100 langdurig

N.B. Nieuw cijfer! 0,9% van de werkenden in armoede (NL 1,8%)

- Zie voor meer informatie factsheet 1

Afbakening onderzoek inkomensbeleid

Gemeente Westerkwartier

Onderzoeksvragen

Is het inkomensbeleid van de gemeente Westerkwartier doeltreffend?

1. Beleid
2. Inrichting uitvoeringspraktijk
3. Doeltreffendheid
4. Provinciale en landelijke fondsen
5. Informatie aan de raad

1. Wat is het inkomensbeleid van de gemeente Westerkwartier?
2. Is de uitvoeringspraktijk doeltreffend ingericht?
3. Is het inkomensbeleid doeltreffend?
4. Maakt de gemeente Westerkwartier gebruik van beschikbare provinciale en landelijke fondsen voor inkomensondersteuning?
5. Wordt de gemeenteraad goed geïnformeerd over de voortgang van het inkomensbeleid?

Onderzoeksmethoden

Deskresearch open bronnen & benchmark

Beleidsanalyse en documentenanalyse

Interviews beleid, uitvoerders (8) en raad (1)

Interviews inwoners (40)

Rapportage in factsheets

- Armoedecijfers
- Inkomensregelingen
- Bereik
- Belevingsonderzoek

Regelingen, instrumenten en uitvoerders

Zie factsheet regelingen

- Doel: “Inwoners ervaren dat zij rond kunnen komen”
- Het inkomensbeleid is ruimhartig en goed doordacht
- Knelpunten:
 - Er is overlap, vooral in kindregelingen
 - Overgang 18 – naar 18+ is problematisch
- Zicht op de doelgroepen, maar geen doorrekening
- Inbreng ervaringsdeskundigen, maar niet altijd navolgbaar

Uitvoeringspraktijk

- **Positief**
 - Armoedepact en samenwerking
 - Ondersteuning via Humanitas en De Schans
- **Knelpunten**
 - Drempels bij individuele inkomenstoeslag en bijzondere bijstand
 - Informatie via Potjeswijzer en gemeentelijke website
 - Communicatie met niet-bijstandsgerechtigden
 - Sturing op gezamenlijk doelbereik

Uitvoeringspraktijk (2)

Overige knelpunten in de uitvoering

- Onduidelijkheid over uitvoering door verschillende gemeentelijke teams
- Maatwerk vraagt veel tijd en afstemming
- Onduidelijkheid over doelgroepen van regelingen
- Praktijksignalen worden niet altijd naar tevredenheid van ketenpartners opgepakt
- Inwoners lopen kans om geld mis te lopen door (wijzigingen in) de inrichting van de uitvoering van regelingen
- Schuldhelpverleners wijzen nog niet voldoende door naar stichting Leergeld en Jeugdfonds

Casus informatie

Probeer er eens achter te komen of je recht hebt op:

- individuele inkomenstoeslag
- een laptop voor je kind dat naar de middelbare school gaat
- kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Doeltreffendheid (1)

- Het gebruik van gemeentelijke regelingen neemt sinds 2022 af
 - het bereik onder niet-bijstandsgerechtigden neemt (nog) niet toe
 - het bereik% verschilt sterk per regeling
 - Het bereik% per doelgroep is niet bekend
- Het gebruik (en bereik%) van participatieregelingen neemt sinds 2022 sterk toe

Doeltreffendheid (2)

Zie factsheet
belevingsonderzoek

Belevingsonderzoek

- Inwoners met een laag inkomen (die regelingen gebruiken) kunnen moeilijk rondkomen
 - De regelingen dragen bij aan het kunnen rondkomen maar zijn niet afdoende
 - Moeilijk kunnen rondkomen heeft vervelende gevolgen
- De bekendheid onder gebruikers is redelijk hoog
- De impact van stichting Leergeld en het Jeugdfonds op kinderen en gezinnen is groot
- Er is behoefte aan financiële verlichting, zelfredzaamheid, maatwerk en overzicht
- Inwoners zijn over het algemeen positief over de gemeente
- Lichte kritiek op bereikbaarheid, wachttijden en onduidelijkheid

Fondsen

- Er zijn fondsen zonder subsidierelatie
 - Stichting Jarige Job, Nationaal Fonds Kinderhulp, Stichting Armoedefonds, tijdelijk Noodfonds Energie Armoede
- De gemeente faciliteert toegang tot de fondsen via verwijzende partners
- Kansen voor Kinderen - doorbraakfondsen

Informatievoorziening raad

- Er is nog geen volledig uitgewerkt en actueel plan voor de monitoring van de effectdoelen sociaal domein
- De raad is betrokken (ook bij kaderstelling)
- De raad ontvangt veel en vaak informatie
 - via terugkerende rapportages
 - via incidentele informatiebijeenkomsten
- De informatie is vooral op het niveau van:
 - input (hoeveel geld heeft het gekost)
 - throughput (welke instrumenten zetten we in)
 - output (hoeveel inwoners bereiken we)
- Raadsleden missen inzicht in de impact van het beleid
 - Tellen en vertellen

Conclusies van de rekenkamer

1. Het inkomensbeleid van de gemeente Westerkwartier is goed doordacht en vormt een stevige basis voor de uitvoering.
2. Het succes van het Armoedepact rechtvaardigt een continuering en de structurele inzet van een beleidsmedewerker.
3. De gemeente Westerkwartier heeft onvoldoende zicht op en bereik bij de doelgroepen die geen bijstandsuitkering ontvangen, zoals werkende arme
4. De communicatie over en de toegankelijkheid van de regelingen zijn duidelijke knelpunten voor een hoger bereik.
5. De informatie die de raad krijgt sluit niet voldoende aan bij de behoefte van de raad.

Aanbevelingen van de rekenkamer

- 2 Houd vast aan de gekozen koers in het armoedebeleid en inkomensbeleid en de uitvoering in het sterke netwerk van medewerkers en partners.
- 3 Verzoek het college te investeren in (outreaching) strategieën voor het bereiken van niet-bijstandsgerechtigden op basis van de kennis uit het woonlastenonderzoek en de informatie van netwerkpartners.
- 5 Vraag het college in de monitor sociaal domein de cijfers over uitvoering en bereik aan te vullen met ervaringsverhalen. Vraag het college om een jaarlijkse informatiebijeenkomst waarin de cijfers geduid worden, samen met uitvoerders, inwoners en raadsleden.

Het college heeft uitgelegd hoe ze hieraan werken.

Aanbevelingen van de rekenkamer

- 1 Verzoek het college te blijven investeren in het Armoedepact als plek voor het komen tot gezamenlijke doelen met netwerkpartners, samen leren van praktijkervaringen en onderlinge afstemming, door structurele inzet van een beleidsmedewerker.
- 4 Vraag het college over een jaar om de raad te informeren over de inzet op de communicatie of test de informatievoorziening zelf en let daarbij op gebruiksgemak, laaggeletterdheid en digitale toegankelijkheid.
- 5 Vraag het college in de monitor sociaal domein de cijfers over uitvoering en bereik aan te vullen met ervaringsverhalen. Vraag het college om een jaarlijkse informatiebijeenkomst waarin de cijfers geduid worden, samen met uitvoerders, inwoners en raadsleden.

Het college vraagt de raad hierover positie in te nemen en er vervolg aan te geven.